

SHAHAR VA QISHLOQ MUHITINING GIGIYENIK FARQLARI

Quyliyeva Maxbuba Uzakovna

Farmatsiya fakulteti assistenti, SamDTU

Abdunazarova Dilorom Abdulatipovna

Kattaqo'rg'on jamoat salomatlik texnikumi o'qituvchisi

Annotatsiya

Mazkur maqolada shahar va qishloq muhitining gigiyenik xususiyatlari, ularning inson salomatligiga ta'siri hamda ekologik va ijtimoiy omillar bilan o'zaro bog'liqligi tahlil qilinadi. Tadqiqotda atmosfera havosi sifati, suv ta'minoti, shovqin darajasi, sanitariya holati va turmush tarzining o'ziga xos jihatlari solishtirildi. Natijalar shuni ko'rsatdiki, shahar muhitida texnogen omillar ustun bo'lsa, qishloq muhitida tabiiy omillar ustunlik qiladi. Shu bilan birga, har ikkala muhitning o'ziga xos gigiyenik muammolari mavjud bo'lib, ularni bartaraf etish uchun kompleks profilaktik chora-tadbirlar zarur.

Kalit so'zlar

gigiyena, shahar muhiti, qishloq muhiti, ekologiya, sanitariya, atmosfera havosi, suv sifati, shovqin, salomatlik, turmush tarzi

ГИГИЕНИЧЕСКИЕ РАЗЛИЧИЯ МЕЖДУ ГОРОДСКОЙ И СЕЛЬСКОЙ СРЕДОЙ

Куйлиева Махбуба Узаковна

ассистент факультет Фармации, СамГМУ

Абдуназарова Дилором Абдулатиповна

преподаватель Каттакурганского техникума общественного здоровья

Аннотация

В данной статье анализируются гигиенические характеристики городской и сельской среды, их влияние на здоровье человека, а также взаимосвязь с экологическими и социальными факторами. В ходе исследования были сопоставлены показатели качества атмосферного воздуха, водоснабжения, уровня шума, санитарных условий и образа жизни. Результаты показали, что

в городской среде преобладают антропогенные факторы, тогда как в сельской местности доминируют природные факторы. В то же время обе среды имеют свои специфические гигиенические проблемы, для решения которых необходимы комплексные профилактические меры.

Ключевые слова: гигиена, городская среда, сельская среда, экология, санитария, атмосферный воздух, качество воды, шум, здоровье, образ жизни

HYGIENIC DIFFERENCES BETWEEN URBAN AND RURAL ENVIRONMENTS

Quyliyeva Maxbuba Uzakovna

Assistant of the Faculty of Pharmacy, Samarkand State Medical University

Abdunazarova Dilorom Abdulatipovna

Teacher at the Kattakurgan Public Health Technical School

Abstract

This article analyses the hygienic characteristics of urban and rural environments, their impact on human health, and their interrelationship with environmental and social factors. The study compared indicators of air quality, water supply, noise levels, sanitary conditions and lifestyle. The results showed that anthropogenic factors predominate in the urban environment, whereas natural factors dominate in rural areas. At the same time, both environments have their own specific hygiene problems, the resolution of which requires comprehensive preventive measures.

Keywords: hygiene, urban environment, rural environment, ecology, sanitation, ambient air, water quality, noise, health, lifestyle

Dolzarbligi

Hozirgi davrda urbanizatsiya jarayonining jadallashuvi natijasida aholining katta qismi shaharlarda istiqomat qilmoqda. Bu esa shahar muhitining gigiyenik holatini o'rganish va baholashni muhim masalaga aylantiradi. Shu bilan birga, qishloq hududlarida yashovchi aholi uchun ham o'ziga xos gigiyenik muammolar mavjud.

Shahar va qishloq muhitining gigiyenik farqlarini o'rganish sog'liqni saqlash tizimida profilaktik choralarni ishlab chiqish, kasalliklarning oldini olish hamda aholi salomatligini mustahkamlashda muhim ahamiyatga ega.

Tadqiqot maqsadi

Shahar va qishloq muhitining gigiyenik xususiyatlarini solishtirish, ularning inson salomatligiga ta'sirini aniqlash hamda gigiyenik muammolarni bartaraf etish bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqish.

Tadqiqot material va usullari

Tadqiqot davomida quyidagi usullardan foydalanildi:

Gigiyenik va ekologik tahlil

Taqqoslash (komparativ) usuli

Statistik ma'lumotlarni o'rganish

Ilmiy adabiyotlar sharhi

Tahlil uchun atmosfera havosi, ichimlik suvi sifati, shovqin darajasi, chiqindilarni boshqarish va sanitariya holati kabi ko'rsatkichlar asos qilib olindi.

Tadqiqot natijalari

1. Atmosfera havosi sifati

Shahar muhitida atmosfera havosining ifloslanishi yuqori darajada kuzatiladi.

Bunga asosiy sabablar:

Transport vositalarining ko'pligi

Sanoat korxonalarining chiqindilari

Qurilish ishlari

Qishloq hududlarida esa atmosfera havosi nisbatan toza bo'lib, ifloslanish darajasi past. Biroq ayrim hollarda:

Qishloq xo'jaligi kimyoviy moddalaridan foydalanish

Biomassa yoqilishi

havo sifatiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin.

2. Suv ta'minoti va sifati

Shahar hududlarida markazlashgan suv ta'minoti tizimi mavjud bo'lib, suv sifati doimiy nazorat ostida bo'ladi. Lekin:

Eskirgan quvurlar

Ikkilamchi ifloslanish

muammolari uchrab turadi.

Qishloq hududlarida esa:

Quduq suvlari keng qo'llaniladi

Suvning mikrobiologik ifloslanish xavfi yuqori

Bu esa ichak infeksiyalari rivojlanishiga sabab bo'lishi mumkin.

3. Shovqin va akustik muhit

Shahar muhitida shovqin darajasi yuqori bo'lib, asosiy manbalar:

Avtotransport

Qurilish ishlari

Sanoat korxonalarini

Shovqin inson asab tizimiga salbiy ta'sir ko'rsatadi, uyqusizlik va stressga olib keladi.

Qishloq hududlarida esa shovqin darajasi past, bu esa psixo-emotsional holat uchun qulay muhit yaratadi.

4. Sanitariya va chiqindilarni boshqarish

Shahar hududlarida chiqindilarni yig'ish va utilizatsiya qilish tizimi mavjud.

Ammo:

Chiqindilar hajmining ortib borishi

Poligonlarning yetarli emasligi

muammo tug'diradi.

Qishloq hududlarida esa chiqindilarni boshqarish tizimi yetarli darajada rivojlanmagan bo'lib, chiqindilar ko'pincha nazoratsiz tashlanadi yoki yoqiladi.

5. Turmush tarzi va gigiyena

Shahar aholisi orasida: Kam harakatlilik. Fastfud iste'moli. Stress darajasi yuqori. Qishloq aholisi esa.. Ko'proq jismoniy faollik. Tabiiy mahsulotlar iste'moli

bilan ajralib turadi. Biroq tibbiy xizmatlardan foydalanish imkoniyati qishloqda cheklangan.

Muhokama

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, shahar va qishloq muhitining har biri o'ziga xos gigiyenik afzallik va kamchiliklarga ega. Shahar muhitida texnogen omillar ustun bo'lsa, qishloq muhitida tabiiy omillar ustunlik qiladi. Shahar muhitida asosiy xavf omillari. Havo ifloslanishi. Shovqin

Stress. Qishloq muhitida esa. Sanitariya yetishmovchiligi. Suv sifati muammolari. Tibbiy xizmatning cheklanganligi.

Xulosalar

Shahar va qishloq muhitining gigiyenik farqlari sezilarli darajada mavjud.

Shahar muhitida texnogen ifloslanish asosiy muammo hisoblanadi.

Qishloq hududlarida sanitariya va ichimlik suvi sifati dolzarb muammo bo'lib qolmoqda.

Har ikki muhit uchun alohida gigiyenik profilaktika choralarini ishlab chiqish zarur.

Aholining gigiyenik savodxonligini oshirish muhim ahamiyatga ega.

Amaliy tavsiyalar

Shahar hududlarida ekologik nazoratni kuchaytirish

Qishloq hududlarida ichimlik suvi sifatini yaxshilash

Sanitariya infratuzilmasini rivojlantirish

Aholi o'rtasida gigiyena bo'yicha targ'ibot ishlarini olib borish

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Онищенко Г.Г., Рахманин Ю.А. Общая гигиена. – Москва: Медицина, 2017. – 736 с.

2. Кучма В.Р. Гигиена детей и подростков. – Москва: ГЭОТАР-Медиа, 2020. – 480 с.

3. Румянцев Г.И., Новиков С.М., Шашина Т.А. Коммунальная гигиена. – Москва: ГЭОТАР-Медиа, 2018. – 608 с.
4. Большаков А.М. Общая гигиена. – Москва: ГЭОТАР-Медиа, 2016. – 432 с.
5. Лисицын Ю.П. Общественное здоровье и здравоохранение. – Москва: ГЭОТАР-Медиа, 2010. – 512 с.
6. Щепин О.П., Медик В.А. Общественное здоровье и здравоохранение. – Москва: ГЭОТАР-Медиа, 2012. – 592 с.
7. Стародубов В.И., Улумбекова Г.Э. Общественное здоровье и здравоохранение: национальное руководство. – Москва: ГЭОТАР-Медиа, 2014. – 624 с.
8. Исмаилов М.Н., Қодиров А.А. Умумий гигиена. – Тошкент: Im ziyo, 2020. – 312 б.
9. Рахимов Б.Б. Жамоат саломатлиги ва соғлиқни сақлашни ташкил этиш. – Тошкент: Tibbiyot nashriyoti, 2020. – 340 б.
10. Ҳайдаров И.О., Турсунова Д.А. Тиббий профилактика ва жамоат саломатлиги. – Тошкент: Tafakkur, 2021. – 228 б.
11. Нурматов А.Н., Абдуллаева М.Қ. Соғлом турмуш тарзи асослари. – Тошкент: Fan va texnologiya, 2019. – 184 б.